

ПАМ'ЯТІ ПАВЛА РОДІОНОВИЧА РОМАНЧУКА

22 червня 2008 року після тяжкої хвороби помер Романчук Павло Родіонович – Герой Радянського Союзу, кандидат фізико-математичних наук, доцент, ветеран праці Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Романчук Павло Родіонович народився 11 березня 1921 р. на хуторі Гринів Роменського району Сумської області. Незважаючи на те, що батьки відносились до Радянської влади лояльно, 1930 р. батька було репресовано і заслано до Архангельської області. Оскільки землю і майно було конфісковано, мати подалась на заробітки в Ромни, брат Іван поїхав на заробітки на північ, другий брат Микола тривалий час переховувався на хуторі, а Павла забрала до себе хрещена мати. Після повернення батька із заслання у 1933 р. сім'я жила у Ромнах, батьки працювали на різних роботах у радгоспі, а Павло ще декілька років жив у хрещеної матері.

У 1939 р. П.Р.Романчук після закінчення школи поступив до Херсонського педагогічного інституту на фізико-математичний факультет, де провчився всього один місяць і був призваний до лав Червоної Армії. За ратний подвиг на полі бою під час вигнання німців з України і форсування Дніпра він був удостоєний високого звання Героя Радянського Союзу, нагороджений багатьма орденами і медалями.

Після закінчення війни П.Р.Романчук поступає на фізичний факультет Київського державного університету. З 1950 р., після закінчення університету, він працює викладачем фізики Золотоніського педагогічного училища, Кременецького та Чернігівського педагогічних інститутів. У 1957 р. П.Р.Романчук поступає до аспіран-

тури на кафедру астрономії Київського державного університету. Після закінчення аспірантури він отримує призначення на роботу в Астрономічну обсерваторію Київського університету, а з вересня 1963 р. зараховується за конкурсом на посаду старшого викладача кафедри експериментальної фізики фізичного факультету Київського університету. У 1966 р. П.Р.Романчук захищає дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата фізико-математичних наук на тему "До питання про природу сонячної активності", з 1967 р. стає доцентом кафедри експериментальної фізики, а з 1972 р. – доцентом кафедри астрономії і призначається директором Астрономічної обсерваторії.

Після захисту дисертації П.Р.Романчук прагне до розширення кола наукових досліджень з сонячної активності та сонячно-земних зв'язків у Київському університеті. У 1969 р. за його ініціативи за рішенням Державного Комітету з науки і техніки СРСР університет отримує додаткове фінансування робіт з прогнозування сонячної активності. Протягом наступних років Астрономічна обсерваторія отримує асигнування за урядовими постановами (чотири теми за постановами ДКНТ та Ради Міністрів України) для розвитку цього наукового напрямку. Завдяки цьому в обсерваторію були прийнято більше 20 молодих співробітників, багато з них продовжують дослідження з цієї тематики і сьогодні.

Протягом 15 років, коли П.Р.Романчук займає посаду директора, Астрономічна обсерваторія стає провідним центром в Радянському Союзі з досліджень закономірностей сонячної циклічності та сонячно-земних зв'язків. Особливо слід відзначити ініційований П.Р.Романчуком розвиток нових наукових напрямів в Астрономічній обсерваторії – теоретичних досліджень магнітних полів та початок експериментальних робіт, пов'язаний з придбанням магнітографа; дослідження змін у атмосфері Сонця перед спалахами, під час спалахів та після них; дослідження впливу сонячної активності на погодні явища та сонячно-земних зв'язків.

Іншим важливим результатом діяльності П.Р.Романчука стало зміцнення матеріальної бази обсерваторії – придбання магнітографа, модернізація горизонтального сонячного телескопа, замовлення та придбання АЦУ-26, спільні роботи з Головною астрономічною обсерваторією НАНУ з розробки та виготовлення меридіанного кола аксіального типу, придбання апаратури для телевізійних спостережень метеорів, обчислювальної техніки, будівництво спостережної бази обсерваторії в с. Пилиповичі.

Під керівництвом П.Р.Романчука і за його безпосередньою участю ведуться роботи по створенню методів прогнозування сонячної активності для потреб народного господарства та фундаментальної науки. На основі розроблених методів Астрономічна обсерваторія брала участь у забезпеченні космічних польотів, надсилаючи спостереження Сонця та прогнози сонячної активності в Наукову Раду "Сонце-Земля", Інститут прикладної геофізики Держкомгідромету СРСР, Кримську астрофізичну обсерваторію.

За час роботи в університеті П.Р.Романчук зробив значний внесок у розвиток астрономічних досліджень, опублікував більше 100 наукових праць, підготував багатьох спеціалістів з фізики та астрономії, зокрема двох кандидатів наук.

Похований П.Р.Романчук на Совському цвинтарі м. Києва.

Єфіменко В.

Фото – травень 2004 р.

Наукове видання

ВІСНИК

КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АСТРОНОМІЯ

Випуск 45

Оригінал-макет виготовлено М.І. Пішчалом, Астрономічна обсерваторія
стиль: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет"

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Редколегія залишає за собою право скорочувати та редагувати подані матеріали. Рукописи та дискети не повертаються.

Засновник та видавець – Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Свідоцтво Міністерства інформації України про державну реєстрацію засобів масової інформації КІ № 251 від 31.10.97. Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", директор Г.Л. Новикова. Адреса ВПЦ: 01601, Київ, б-р Тараса Шевченка, 14, кімн. 43. ☎ (38044) 239 31 72, 239 32 22; факс 239 31 28

Підписано до друку 28.09.09. Формат 60x84^{1/8}. Вид. № 497. Гарнітура Arial. Папір офсетний.
Друк офсетний. Наклад 500. Ум. друк. арк. 10,0. Обл.-вид. арк. 6,95. Зам. № 29-4963.

Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет"
01601, Київ, б-р Т. Шевченка, 14, кімн. 43
☎ (38044) 239 32 22; (38044) 239 31 72; (38044) 239 31 58; факс (38044) 239 31 28
E-mail: vydav_polygraph@univ.kiev.ua